

Toetsingscommissie Hoge Transacties
Kenmerk: CHT 21/003

Op 20 april 2021 is door de Toetsingscommissie Hoge Transacties schriftelijk geadviseerd aan het College van Procureurs-Generaal. Dit is een hersteladvies ten aanzien van een aantal omissies die middels dit advies worden hersteld.

De Toetsingscommissie Hoge Transacties heeft kennisgenomen van het voornemen van de hoofdofficier van justitie van het Functioneel Parket te Amsterdam om drie transacties aan te bieden aan de tot het SHV-concern behorende verdachte rechtspersonen:

Econosto Mideast B.V.

Econosto N.V.

Eriks N.V.

Mammoet Salvage B.V.

Mammoet Middle East B.V. (voorheen Combinatie Mobiele Kranen "C.M.K."-Mammoth Gulf B.V.)

De commissie heeft de voorgenomen transacties getoetst tijdens een hoorzitting op 15 april 2021. De commissie werd vertegenwoordigd door plv. voorzitter Wladimiroff en door de leden Van Straelen en De Jonge, bijgestaan door de secretaris Fransen.

Het strafrechtelijk onderzoek is uitgevoerd in drie deelonderzoeken, te weten:

- (1) Deelonderzoek Vanguard - ten aanzien van de rechtspersonen Econosto Mideast B.V. (hierna: *EME*), Econosto N.V. (hierna: *Econosto*) en Eriks N.V. (hierna: *Eriks*);
- (2) Deelonderzoek Gali - ten aanzien van Mammoet Salvage B.V. (hierna: *Mammoet Salvage*);
- (3) Deelonderzoek Wadi - ten aanzien van Mammoet Middle East B.V. (voorheen Combinatie Mobiele Kranen "C.M.K."-Mammoth Gulf B.V.) (hierna: *CMK*).

De commissie heeft de stukken met betrekking tot de voorgenomen transacties op 8 april 2021 ontvangen. Vanwege het onderscheid in de drie deelonderzoeken, omvatten de ontvangen stukken een op elk van deze onderzoeken betrekking hebbend feitenrelaas, toepasselijke strafbepalingen, conclusie van de hoofdadvocaat-generaal, conceptpersbericht en de redenen om aan de verdachten een transactie aan te bieden. De commissie heeft eveneens van de transactieovereenkomsten kennis genomen.

De commissie heeft ter zitting de volgende personen gehoord:

- de vertegenwoordigers van de hoofdofficier van het Functioneel Parket, te weten: mr. De Haas, plv. hoofdofficier van het Functioneel Parket, mr. Van Roomen, de behandelend officier van justitie van het Functioneel Parket en de heer Kwakman van de FIOD.
- de vertegenwoordigers van de verdachten, te weten: de heren drs. Drost (voorzitter Raad van Bestuur SHV Holdings N.V. (hierna: SHV) en Oskam MSc RA (senior vice president finance van SHV Holdings N.V.), alsmede de advocaten van SHV, mr.

Biemond en mr. Van der Aa, die tevens optraden als advocaten van de individuele verdachte rechtspersonen.

Formele vereisten

De voorgenomen transacties hebben betrekking op de volgende verdenkingen:

(1) Ten aanzien van EME, Econosto en Eriks is de verdenking dat EME zich schuldig heeft gemaakt aan:

- Niet-ambtelijke omkoping in de periode van 1 januari 2009 tot en met 15 november 2015 in Iran, Qatar, Pakistan, Irak, Bahrein, Jordanië en Egypte, strafbaar gesteld in artikel 328ter, lid 2 Wetboek van Strafrecht, meermalen gepleegd;
 - Valsheid in geschrift in de periode 1 januari 2005 tot en met 30 november 2015 in Nederland en Dubai, strafbaar gesteld in artikel 225 Wetboek van Strafrecht, meermalen gepleegd;
 - Overtreding van de Sanctiewet en de Sanctieregeling Iran 2007, Sanctieregeling 2010 en Sanctieregeling 2012 j° de EG-sanctielijst EG423/2007, EU-sanctielijst 961/2010 en EU-sanctielijst 267/2012 in de periode 1 januari 2009 tot en met 22 oktober 2016 te Dubai, Qatar en Iran, strafbaar gesteld in artikel 2 van de Sanctiewet 1997 j° artikel 1 Wet Economische Delicten, meermalen gepleegd;
- en dat dat Econosto en Eriks zich schuldig hebben gemaakt aan:
- Valsheid in geschrift voor wat Econosto betreft in de periode 1 januari 2005 tot en met 30 november 2015 en voor wat betreft Eriks in de periode 28 augustus 2008 tot en met 30 november 2015, in Nederland en Dubai, strafbaar gesteld in artikel 225 Wetboek van Strafrecht, meermalen gepleegd,

welke feiten kunnen worden bestraft met (onder meer) een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar. Aldus is het Openbaar Ministerie krachtens artikel 74 Sr bevoegd deze verdachten een transactie aan te bieden.

De voorgenomen transactie houdt in dat de verdachten EME, Econosto en Eriks gezamenlijk aan de Staat een bedrag betalen in de vorm van een geldboete ter hoogte van € 10.953.000,- (zegge: tien miljoen negenhonderd drieënvijftigduizend euro) en voldoening aan de Staat van een geldbedrag van € 29.158.000 (zegge: negenentwintig miljoen honderd achtënvijftigduizend euro) ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

De commissie heeft ervan kennis genomen dat de advocaten van SHV - ook uitdrukkelijk gemachtigd door EME, Econosto en Eriks en tevens namens hen - voordat er een strafrechtelijk onderzoek naar hen liep - de onregelmatigheden onder overlegging van stukken bij het Openbaar Ministerie hebben gemeld en dat deze drie ondernemingen vervolgens hun volledige medewerking hebben verleend aan het strafrechtelijk onderzoek.

De commissie constateert dat de verdachten de feitelijke gedragingen die grond zijn voor de voorgenomen transactie erkennen.

Aldus stelt de commissie vast dat de voorgenomen transactie ten aanzien van EME, Econosto en Eriks is aan te merken als een hoge transactie, zoals bedoeld in de Aanwijzing hoge transacties.

(2) Ten aanzien van Mammoet Salvage is de verdenking dat deze rechtspersoon zich schuldig heeft gemaakt aan:

- Ambtelijke omkoping in de periode van 1 juli 2015 tot en met 30 november 2016 in Nederland en Irak, strafbaar gesteld in artikel 177 j° 178a Wetboek van Strafrecht;
- Valsheid in geschrift op 17 september 2015 en op 17 februari 2017 in Nederland, strafbaar gesteld in artikel 225, lid 1 en lid 2 Wetboek van Strafrecht, meermalen gepleegd,

welke feiten kunnen worden bestraft met (onder meer) een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar. Aldus is het Openbaar Ministerie krachtens artikel 74 Sr bevoegd deze verdachten een transactie aan te bieden.

De voorgenomen transactie houdt in dat Mammoet Salvage aan de Staat een bedrag betaalt in de vorm van een geldboete ter hoogte van € 975.000,- (zegge: negenhonderd vijfenzeventigduizend euro). Niet is vastgesteld dat Mammoet Salvage door de strafbare feiten wederrechtelijk verkregen voordeel heeft genoten.

De commissie heeft ervan kennis genomen dat deze verdachte vanaf het begin haar volledige medewerking heeft verleend aan het strafrechtelijk onderzoek.

De commissie constateert dat de verdachte de feitelijke gedragingen die grond zijn voor de voorgenomen transactie erkent.

Aldus stelt de commissie vast dat de voorgenomen transactie ten aanzien van Mammoet Salvage is aan te merken als een hoge transactie, zoals bedoeld in de Aanwijzing hoge transacties.

(3) Ten aanzien van CMK is de verdenking dat deze rechtspersoon zich schuldig heeft gemaakt aan:

- Niet-ambtelijke omkoping in de periode van 29 juni 2015 tot en met 11 november 2015 in Nederland, Verenigde Arabische Emiraten en Algerije, strafbaar gesteld in artikel 328ter, lid 2 Wetboek van Strafrecht;
- Valsheid in geschrift in de periode 20 september 2015 tot en met 11 november 2015 Nederland, Verenigde Arabische Emiraten en Algerije, strafbaar gesteld in artikel 225, lid 1 en lid 2 Wetboek van Strafrecht, meermalen gepleegd,

welke feiten kunnen worden bestraft met (onder meer) een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar. Aldus is het Openbaar Ministerie krachtens artikel 74 Sr bevoegd deze verdachten een transactie aan te bieden.

De voorgenomen transactie houdt in dat CMK aan de Staat een bedrag betaalt in de vorm van een geldboete ter hoogte van € 182.000,- (zegge: honderd tweeëntachtigduizend euro) en voldoening aan de Staat van een geldbedrag van € 353.000,- (zegge: driehonderd drieënvijftigduizend euro) ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

De commissie heeft ervan kennis genomen dat de verdachte vanaf het begin haar volledige medewerking heeft verleend aan het strafrechtelijk onderzoek.

De commissie constateert dat de verdachte de feitelijke gedragingen die grond zijn voor de voorgenomen transactie erkent.

Hoewel de commissie vaststelt dat deze voorgenomen transactie op zich bezien niet is aan te merken als een hoge transactie, zoals bedoeld in de Aanwijzing hoge transacties, acht de commissie het gewenst - gelet op de plaats van CMK in de bedrijvenstructuur van SHV-Holding en de samenhang met de andere bedrijven in die structuur die ook onderwerp waren van de drie deelonderzoeken - dat de transacties in al deze zaken in één keer worden afgedaan. Ter hoorzitting hebben het Openbaar Ministerie en CMK geen bezwaar gemaakt tegen de toetsing van de transactie door de commissie.

Feitenrelaas

Verdachten hebben in de aangegeven periodes (in het geval van EME stelselmatig en in overwegende mate) diverse strafbare feiten gepleegd, zowel in Nederland als in verschillende landen in het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Azië. Medewerkers van de verdachte ondernemingen hebben met medeweten en in voorkomende gevallen ook met medewerking van bestuurders van de ondernemingen een ambtenaar en anderen uit winstbejag omgekocht en ter verhulling van deze omkoping bedrijfsadministratie en andere documenten vals opgemaakt en gebruikt (onder andere valse kasformulieren en jaarrekeningen). Tevens is getracht met omkoping en valsheid in geschrift de voldoening van een openstaande vordering te bewerkstelligen en gegijzelde werknemers en schepen vrij te krijgen. Daarnaast zijn er zaken gedaan met Iran terwijl betrokkenen wisten dat zulks krachtens de sanctieregels verboden was.

Bewijsconclusies

De commissie is op basis van de aangeleverde stukken en mede in aanmerking genomen hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht van oordeel dat het Openbaar Ministerie heeft kunnen oordelen dat de geconstateerde en erkende gedragingen bewijsbaar en strafbaar zijn.

Overwegingen

De commissie overweegt dat er naar haar oordeel geen sprake is geweest van dusdanig door de delicten teweeggebrachte publieke verontrusting dat de zaak aan de strafrechter behoort te worden voorgelegd.

De commissie is van oordeel dat waar de bedrijfsactiviteiten van verdachten plaatsvonden in een corruptiegevoelige regio, verwacht mocht worden dat de organisatie en de voorschriften

van verdachten gericht waren op het voorkomen van de geconstateerde strafbare gedragingen en dat leidinggevenden er op toezien dat slechts binnen de grenzen van wet en regelgeving zaken worden gedaan. Verdachten zijn in dit opzicht ernstig te kort geschoten.

De commissie overweegt dat de strafrechter boetes van min of meer gelijke omvang zou kunnen opleggen. Met de voorgenomen transacties wordt bereikt dat de dochterbedrijven van SHV (voor zover deze nog bestaan) structureel vergaande en indringende maatregelen zullen treffen, zodat verdere overtredingen kunnen worden voorkomen. De commissie heeft op de hoorzitting kennisgenomen van het feit dat SHV in verband met de risico's van zaken doen in het Midden-Oosten de bedrijfsactiviteiten van EME heeft beëindigd. Voorts is Mammoet Salvage reeds enkele jaren geleden verkocht. Daarnaast heeft SHV bij de ondernemingen die nog deel uitmaken van haar bedrijvenstructuur de nodige herstel- en compliance maatregelen getroffen ter voorkoming van overtredingen in de toekomst. Hiertoe overweegt de commissie dat bij de strafbare gedragingen betrokken natuurlijke personen niet meer in dienst zijn. Ter hoorzitting is door de vertegenwoordigers van het Functioneel Parket aangegeven dat er is geconstateerd dat er daadwerkelijk personele en organisatorische maatregelen zijn getroffen binnen SHV holding en dat er diverse compliance maatregelen zijn getroffen waarop streng toezicht wordt gehouden.

De commissie overweegt dat de berekening van de hoogte van de voorgenomen transacties op de hoorzitting door het Openbaar Ministerie is toegelicht. De commissie kan zich verenigen met de geschetste wijze van het berekenen van de boetebedragen, waarbij rekening is gehouden met de ernst en de aard van de feiten, de boetecategorie en het aantal vastgestelde strafbare feiten.

Ten aanzien van het voorgenomen boetebedrag van EME overweegt de commissie aanvullend dat er sprake is van een gestapelde korting (van tweemaal 25% van het aanvankelijke boetebedrag), vanwege zelfmelding en de medewerking aan het strafrechtelijke onderzoek. Op de hoorzitting is door het Openbaar Ministerie toegelicht dat in haar ogen de verdachten maximaal hebben meegewerkt aan het onderzoek en dat dat tot uiting is gekomen in de hiervoor genoemde korting. De commissie tekent hierbij aan dat haars inziens de medewerking aan het onderzoek in het verlengde ligt van de zelfmelding, aangezien beiden voortkomen uit hetzelfde wilsbesluit.

Voor zover de toegepaste korting van 25% voor medewerking aan het strafrechtelijk onderzoek ziet op de volledige overhandiging van documenten (die mogelijk ook op grond van strafvordering had kunnen worden afgedwongen) heeft het Openbaar Ministerie nog toegelicht dat zonder medewerking van de verdachten het Openbaar Ministerie niet over alle cijfers/documenten had kunnen beschikken, aangezien er zich tevens documenten in landen bevonden waarmee Nederland geen rechtshulpbasis heeft.

Op de hoorzitting is door de vertegenwoordigers van het Functioneel Parket voorts nog uiteengezet dat tot het toepassen van de kortingspercentages is aangesloten bij hetgeen er in Angelsaksische landen wordt toegepast. Gezien de aard van de feiten (internationale corruptie) is daarbij aansluiting gezocht. De commissie heeft met interesse van deze

zienswijze kennisgenomen, maar overweegt evenwel dat de door het Openbaar Ministerie in deze voorliggende casus gebezigde argumentatie op voorhand te specifiek is om de door het Openbaar Ministerie in hoge transactiezaken op te leggen boetes in de toekomst daaraan te toetsen.

Ten aanzien van Mammoet Salvage overweegt de commissie dat destijds de bedenkelijke bedrijfsmoraal er waarschijnlijk debet aan is geweest dat getracht is met omkoping en valsheid in geschrift de voldoening van een openstaande vordering te bewerkstelligen en gegijzelde werknemers en schepen vrij te krijgen. De commissie is enerzijds met het Openbaar Ministerie van oordeel dat het op de weg van de verdachte had gelegen om andere – legale - wegen te bewandelen, bijvoorbeeld via de Nederlandse ambassade. Anderzijds weegt de commissie mee dat ter hoorzitting is toegelicht dat de bemanning 9 maanden vast heeft gezeten op een schip, afgedwongen door een Iraaks oorlogsschip en onder dreiging van een uitbrekende oorlog. Deze omstandigheid is door het Openbaar Ministerie meegewogen bij het vaststellen van de hoogte van het boetebedrag. De hoogte van het bedrag komt de commissie desondanks wat hoog voor, maar gelet op de toelichting van het Openbaar Ministerie tijdens de hoorzitting, waarin onder andere naar voren is gekomen dat uit documenten en e-mailberichten is gebleken dat er geen sprake was van een acute noodsituatie en dat er voor verdachte nog andere opties open stonden, kan de commissie hiermee instemmen.

De bedragen van de voordeelsontneming heeft het Openbaar Ministerie ter zitting onderbouwd met verwijzing naar de omzet over een bepaalde periode en/of ten aanzien van een bepaald project, verminderd met de gemaakte kosten. Aangezien diverse projecten werden binnengehaald door middel van corruptie en daarmee samenhangende valsheden stelt de commissie vast dat zonder deze strafbare feiten deze omzet niet zou zijn behaald. Het Openbaar Ministerie en de vertegenwoordigers van de verdachten hebben op de hoorzitting voorts toegelicht dat gerekend is met omzetcijfers die door de rechtspersonen zelf vrijwillig zijn overgelegd.

De commissie stelt vast dat de hoogte van de voorgenomen transacties past bij de duur van de delictsperiodes en de aannemelijk geworden omvang en ernst van de strafbare gedragingen waar de rechtspersonen van worden verdacht.

Bij het vaststellen van de hoogte van de voorgenomen transacties is – indachtig het bepaalde in artikel 24 Wetboek van Strafrecht – rekening gehouden met de draagkracht van de verdachten.

De verdachten hebben de feitelijke gedragingen erkend. Namens SHV Holding – en tevens namens de verdachte dochterbedrijven – is op de hoorzitting verklaard dat de feitelijke gedragingen waarvan de dochterbedrijven worden verdacht niet passen bij SHV en dat SHV deze periode graag achter zich wil laten. De verdachte rechtspersonen worden middels toerekening verantwoordelijk gehouden. SHV heeft de dochterbedrijven overgenomen zonder te weten welke gedragingen zich in het verleden hadden voorgedaan. SHV distantieert zich van deze praktijken uit het verleden, maar neemt daar wel

verantwoordelijkheid voor. Alle medewerkers die bij voornoemde praktijken betrokken waren, zijn niet langer werkzaam bij SHV of een van de dochterbedrijven.

Het Openbaar Ministerie heeft ook een strafrechtelijk onderzoek ingesteld naar de betrokken natuurlijke personen bij voornoemde strafbare gedragingen. In het persbericht wordt beschreven dat een aantal natuurlijke personen als verdachte zijn aangemerkt. Het Openbaar Ministerie is voornemens – indien het strafrechtelijk onderzoek leidt tot een bewijsbare zaak – tegen deze natuurlijke personen vervolging in te stellen. De commissie gaat er dan ook vanuit dat wordt voldaan aan het uitgangspunt uit de Aanwijzing hoge transacties (2020A005) dat natuurlijke personen zo mogelijk (ook) worden vervolgd.

De commissie stelt vast dat alle verdachte rechtspersonen – nadat het strafrechtelijk onderzoek is gestart – volledig en proactief hebben meegewerkt aan het onderzoek. Ten aanzien van EME, Econosto en Eriks geldt daar bovenop dat – door SHV holding, maar ook namens de dochterbedrijven - op een moment dat er nog geen strafrechtelijk onderzoek liep tegen hen, actief melding is gedaan bij het Openbaar Ministerie van onregelmatigheden en dat daarbij alle onderliggende stukken van het interne onderzoek zijn overgelegd.

Tot slot stelt de commissie vast dat geen strafrechtelijke recidive van de verdachte rechtspersonen bekend is.

Persbericht

De commissie heeft kennisgenomen van het conceptpersbericht waarin de drie feitenrelazen zijn opgenomen en de hoogte van het transactiebedrag is vermeld. De commissie is van oordeel dat met de publicatie van het persbericht tegemoet wordt gekomen aan de noodzaak tot publieke verantwoording over de behandeling en afdoening van de zaak. Het persbericht compenseert het uitblijven van publiciteit naar aanleiding van een openbare behandeling ter terechtzitting en een in het openbaar uitgesproken rechterlijke uitspraak in het onderhavige geval afdoende. Verwacht mag worden dat van het persbericht een generaal preventieve werking zal uitgaan.

Advies

Gelet op alle omstandigheden van het geval en met inachtneming van de uitgangspunten in de Aanwijzing hoge transacties is de commissie van oordeel dat het Openbaar Ministerie in redelijkheid tot het aanbieden van de voorgenomen transacties zal kunnen overgaan.

Rotterdam, 26 april 2021,

mr. Wladimiroff

plv. voorzitter van de Toetsingscommissie Hoge Transacties

namens deze,

secretaris van de Toetsingscommissie Hoge Transacties